

**SOLUȚII DE EVOLUȚIE
PENTRU O CLASĂ DE ECUAȚII
DIFERENȚIALE DE TIP
LYAPUNOV**

**V.M. Ungureanu, Universitatea
Constantin Brâncuși, Tg-Jiu,
ROMANIA**

REZUMAT: În acest articol este studiată problema existenței soluțiilor de evoluție pentru o clasă de ecuații diferențiale de tip Lyapunov definite pe spații Banach ordonate, infinite dimensionale. Aceste ecuații joacă un rol important în studiul stabilității exponențiale a ecuațiilor liniare diferențiale stochastice cu salturi Markov.

CUVINTE CHEIE: ecuații Lyapunov, soluții de evoluție, spații Banach ordonate, evoluții pozitive

**1. REZULTATE PRELIMINARII
SI FORMULAREA PROBLEMEI**

Fie H, U și V spații Hilbert reale. Vom nota cu $L(H, U)$ spațiul Banach real al operatorilor liniari și mărginiți definiți pe H cu valori în U și cu E_H sub spațiul Banach al lui $L(H) := L(H, H)$ format din toți operatorii auto adjuncți. Ca de obicei, vom nota cu $\langle \cdot, \cdot \rangle_H$ produsul scalar pe H și cu $\| \cdot \|$ normele elementelor și operatorilor, dacă nu este specificat altfel. Un operator $A \in L(H)$ se numește *nenegativ* și scriem $A \geq 0$, dacă A este auto-adjunct și $\langle Ah, h \rangle_H \geq 0$ pentru toți $h \in H$. Vom nota cu K_H conul tuturor operatorilor nenegativi definiți pe H . Fie Z un interval de întregi, care poate fi finit sau infinit. Dacă B este un spațiu Banach real, atunci

$l_B^Z = \{g = \{g(i)\}_{i \in Z}, \|g\|_Z = \sup_{i \in Z} \|g(i)\| < \infty\}$ este un spațiu liniar real înzestrat cu operațiile uzuale de adunare pe componente și înmulțirea cu scalari (reali). Mai mult, l_B^Z

**MILD SOLUTIONS FOR A
CLASS OF DIFFERENTIAL,
LYAPUNOV TYPE, EQUATIONS**

**V.M. Ungureanu, Constantin
Brâncuși University, Tg-Jiu,
ROMANIA**

ABSTRACT: We consider a class of differential equations of Lyapunov type defined on infinite dimensional ordered Banach spaces and we provide sufficient conditions for the existence of their mild solutions. These equations play an important role in the study of exponential stability of linear stochastic differential equations with Markovian jumps.

KEYWORDS: Lyapunov equations, mild solution, Banach ordered space, positive evolution

**1. PRELIMINARIES AND
STATEMENT OF THE
PROBLEM**

Let H, U and V be real separable Hilbert spaces. We will denote by $L(H, U)$ the real Banach space of linear and bounded operators from H into U and by E_H the Banach subspace of $L(H) := L(H, H)$ formed by all self-adjoint operators. As usual, we shall write $\langle \cdot, \cdot \rangle_H$ for the inner product on H and $\| \cdot \|$ for norms of elements and operators, unless indicated otherwise. An operator $A \in L(H)$ is called *nonnegative* and we write $A \geq 0$, if A is self-adjoint and $\langle Ah, h \rangle_H \geq 0$ for all $h \in H$. We will denote by K_H the cone of all nonnegative operators from H . Let Z be an interval of integers, which may be finite or infinite. If B is a real Banach space, then $l_B^Z = \{g = \{g(i)\}_{i \in Z}, \|g\|_Z = \sup_{i \in Z} \|g(i)\| < \infty\}$ is a real linear space endowed with the usual term-wise addition and the (real) scalar multiplication. Moreover, l_B^Z is a Banach

este un spațiu Banach dacă îl înzestrăm cu norma $\|\cdot\|_Z$. Dacă B este $L(U,H)$ sau E_H , atunci I_B^Z va fi notat $I_{L(U,H)}^Z$ sau $I_{E_H}^Z$. Dacă $A \in I_{L(U,H)}^Z, B \in I_{L(H,U)}^Z$, atunci produsul AB este definit astfel $(AB)(i) = A(i)B(i), i \in Z$. În mod evident $AB \in I_{L(H)}^Z$. Vom folosi simbolul standard $*$ pentru a nota adjungutul unui operator liniar și mărginit. Dacă $P \in I_{L(H,U)}^Z$, atunci $P^{[*]} = \{P(i)^*, i \in Z\} \in I_{L(U,H)}^Z$. Spunem că un element $X \in I_{E_H}^Z$ este *nenegativ* (și scriem $X \geq 0$) dacă $X(i) \geq 0$ pentru toți $i \in Z$. Conul K_H^Z format din toate elementele nenegative din $I_{E_H}^Z$ introduce ordinea următoare pe $I_{E_H}^Z$:

$X \geq Y$ dacă și numai dacă $X - Y \in K_H^Z$.

Dacă B este un spațiu Banach arbitrar, vom nota cu $C(J, B)$ spațiul tuturor funcțiilor continue $G: J \rightarrow B$. Dacă H și U sunt spații Hilbert separabile, folosim notația $C_s(J, L(H,U))$ pentru spațiul tuturor funcțiilor tare continue $G: J \rightarrow L(H,U)$ și $C_b(J, L(H,U))$ pentru subspațiul lui $C_s(J, L(H,U))$ format din toate funcțiile G cu proprietatea $\sup_{t \in J} \|G(t)\| < \infty$.

Dacă $D \in I_{L(H,V)}^Z, h \in I_H^Z$ vom nota prin Dh elementul lui I_V^Z definit astfel: $Dh(i) = D(i)h(i), i \in Z$. Deasemenea notam cu $C_s(J, I_{L(H,V)}^Z)$ și respectiv $C_b(J, I_{L(H,V)}^Z)$ mulțimile $\{G : J \rightarrow I_{L(H,V)}^Z \mid G(\cdot)h \in C(J, I_V^Z), h \in I_H^Z\}$ și respectiv $\{G \in C_s(J, I_{L(H,V)}^Z) \mid \sup_{t \in J} \|G(t)\|_Z < \infty\}$.

Se observă că dacă $G \in C_s(J, I_{L(H,V)}^Z)$ și $F \in C_s(J, I_{L(U,H)}^Z)$ atunci

$$(1) \quad GF = \{G(t)F(t)\}_{t \in J} \in C_s(J, I_{L(U,V)}^Z).$$

space when endowed with the norm $\|\cdot\|_Z$. If B is $L(U,H)$ or E_H , then I_B^Z will be denoted by $I_{L(U,H)}^Z$ or $I_{E_H}^Z$. If $A \in I_{L(U,H)}^Z, B \in I_{L(H,U)}^Z$, then the product AB is defined by $(AB)(i) = A(i)B(i), i \in Z$. Obviously $AB \in I_{L(H)}^Z$. We use the standard symbol $*$ for the adjoint of a linear and bounded operator. If $P \in I_{L(H,U)}^Z$, then $P^{[*]} = \{P(i)^*, i \in Z\} \in I_{L(U,H)}^Z$. An element $X \in I_{E_H}^Z$ is said to be *nonnegative* (we write $X \geq 0$) iff $X(i) \geq 0$ for all $i \in Z$. The cone K_H^Z of all nonnegative elements of $I_{E_H}^Z$ introduces the following order on $I_{E_H}^Z$:

$X \geq Y$ iff $X - Y \in K_H^Z$.

If B is an arbitrary Banach space, we denote by $C(J, B)$ the space of all mappings $G: J \rightarrow B$ that are continuous. For any real separable Hilbert spaces H and U , we use the notation $C_s(J, L(H,U))$ for the space of all strongly continuous mappings $G: J \rightarrow L(H,U)$ and $C_b(J, L(H,U))$ for the subspace of $C_s(J, L(H,U))$ which consist of all mappings G such that

$$\sup_{t \in J} \|G(t)\| < \infty.$$

If $D \in I_{L(H,V)}^Z, h \in I_H^Z$ we denote by Dh the element of I_V^Z given by $Dh(i) = D(i)h(i), i \in Z$. Also $C_s(J, I_{L(H,V)}^Z)$ will be the set

$$\{G : J \rightarrow I_{L(H,V)}^Z \mid G(\cdot)h \in C(J, I_V^Z), h \in I_H^Z\}$$

and

$$C_b(J, I_{L(H,V)}^Z) = \{G \in C_s(J, I_{L(H,V)}^Z) \mid \sup_{t \in J} \|G(t)\|_Z < \infty\}$$

. Note that if $G \in C_s(J, I_{L(H,V)}^Z)$ and $F \in C_s(J, I_{L(U,H)}^Z)$ then

$$(1) \quad GF = \{G(t)F(t)\}_{t \in J} \in C_s(J, I_{L(U,V)}^Z).$$

It is well known that $C_s(J, L(H,V))$ is a real Banach space when endowed with with the usual operations and the norm

Este bine cunoscut faptul că $C_s(J, L(H, V))$ este un spațiu Banach real înzestrat cu operațiile uzuale și cu norma $\|F(t)\|_T = \sup_{s \in [0, T]} \|F(s)\|, F \in C_s(J, L(H, V))$.

LEMA 1. Spațiul liniar $C_s([0, T], I_{L(H, V)}^z), T \in \mathbf{R}_+^*$ este un spațiu Banach real cu norma $|G|_T = \sup_{s \in [0, T]} \|G(s)\|_z$.

DEMONSTRAȚIE. Pentru orice $D \in I_{L(H, V)}^z, h \in I_H^z$, definim operatorul liniar și mărginit $\tilde{D} \in L(I_H^z, I_{L(H, V)}^z)$ definit prin $\tilde{D}(h) = Dh$. Evident

$$(2) \quad \|\tilde{D}\| = \|D\|_z.$$

Oricare ar fi $G \in C_s([0, T], I_{L(H, V)}^z)$ și $h \in I_H^z$, funcția $t \in [0, T] \rightarrow \tilde{G}(t)(h) \in I_{L(H, V)}^z$ este continuă. Deci există $M_h > 0$ astfel încât $\sup_{t \in [0, T]} \|\tilde{G}(t)(h)\|_z < M_h$.

Aplicăm principiul mărginirii uniforme și deducem că $\sup_{t \in [0, T]} \|\tilde{G}(t)\| < \infty$. Ținând cont de

(2) rezultă că $\sup_{s \in [0, T]} \|G(s)\|_z < \infty$ și de aici $|G|_T < \infty$. Este ușor de verificat că $|\cdot|_T$ este o normă pe $C_s([0, T], I_{L(H, V)}^z)$.

Acum vom arăta că $C_s([0, T], I_{L(H, V)}^z)$ este complet. Presupunem că $G_n \in C_s([0, T], I_{L(H, V)}^z)$ este un șir Cauchy în raport cu norma $|\cdot|_T$. Rezultă că pentru orice $t \in [0, T]$ există $G(t) \in I_{L(H, V)}^z$ astfel încât $G_n(t) \rightarrow G(t)$ uniform în raport cu t dacă $n \rightarrow \infty$, adică pentru orice $\varepsilon > 0$ există $n_\varepsilon \in \mathbf{N}$ astfel încât $\|G_n(t) - G(t)\|_z < \varepsilon$ pentru orice $n \geq n_\varepsilon, n \in \mathbf{N}$ și $t \in [0, T]$. Mai avem de demonstrat că funcția $t \in [0, T] \rightarrow G(t)h$ este continuă pentru orice $h \in I_H^z$. Se observă că pentru orice $\varepsilon > 0, t, s \in [0, T]$ și $h \in I_H^z$ avem

$$\|F(t)\|_T = \sup_{s \in [0, T]} \|F(s)\|, F \in C_s(J, L(H, V)).$$

LEMMA 1. The linear space $C_s([0, T], I_{L(H, V)}^z), T \in \mathbf{R}_+^*$ is a real Banach space with the norm $|G|_T = \sup_{s \in [0, T]} \|G(s)\|_z$.

PROOF. For any $D \in I_{L(H, V)}^z, h \in I_H^z$, we introduce the linear and bounded operator $\tilde{D} \in L(I_H^z, I_{L(H, V)}^z)$ defined by $\tilde{D}(h) = Dh$. Obviously

$$(2) \quad \|\tilde{D}\| = \|D\|_z.$$

For any $G \in C_s([0, T], I_{L(H, V)}^z)$ and $h \in I_H^z$ the mapping $t \in [0, T] \rightarrow \tilde{G}(t)(h) \in I_{L(H, V)}^z$ is continuous. So, there is $M_h > 0$ such that $\sup_{t \in [0, T]} \|\tilde{G}(t)(h)\|_z < M_h$.

By the Uniform Boundedness Principle we deduce that $\sup_{t \in [0, T]} \|\tilde{G}(t)\| < \infty$.

From (2) it follows that $\sup_{s \in [0, T]} \|G(s)\|_z < \infty$

and therefore $|G|_T < \infty$. It is not difficult to verify that $|\cdot|_T$ is a norm on $C_s([0, T], I_{L(H, V)}^z)$. Now let us prove that $C_s([0, T], I_{L(H, V)}^z)$ is complete. Assume that $G_n \in C_s([0, T], I_{L(H, V)}^z)$ is a $|\cdot|_T$ Cauchy sequence. It follows that for any $t \in [0, T]$ there is $G(t) \in I_{L(H, V)}^z$ such that $G_n(t) \rightarrow G(t)$ as $n \rightarrow \infty$ uniformly with respect to t , i.e. for all $\varepsilon > 0$ there is $n_\varepsilon \in \mathbf{N}$ such that $\|G_n(t) - G(t)\|_z < \varepsilon$ for all $n \geq n_\varepsilon, n \in \mathbf{N}$ and $t \in [0, T]$. We only have to prove that the mapping $t \in [0, T] \rightarrow G(t)h$ is continuous for every $h \in I_H^z$. To this end, we observe that for any $\varepsilon > 0, t, s \in [0, T]$ and $h \in I_H^z$ one has

$$\begin{aligned} & \| (G(t) - G(s))h \|_{\mathbf{Z}} \leq \| G(t) - G_{n_\varepsilon}(t) \|_{\mathbf{Z}} \| h \|_{\mathbf{Z}} \\ & + \| G_{n_\varepsilon}(t)h - G_{n_\varepsilon}(s)h \|_{\mathbf{Z}} + \| G_{n_\varepsilon}(s) - G(s) \|_{\mathbf{Z}} \| h \|_{\mathbf{Z}} \\ & \leq 2\varepsilon \| h \|_{\mathbf{Z}} + \| G_{n_\varepsilon}(t)h - G_{n_\varepsilon}(s)h \|_{\mathbf{Z}}. \end{aligned}$$

Cum $G_{n_\varepsilon} \in C_s([0, T], I_{L(H, V)}^z)$, rezultă ușor că există $\delta_{\varepsilon, h, s} > 0$ astfel încât $\| G_{n_\varepsilon}(t)h - G_{n_\varepsilon}(s)h \|_{\mathbf{Z}} < \varepsilon$ pentru orice $|t - s| < \delta_{\varepsilon, h, s}$. Acum este clar că $\| (G(t) - G(s))h \|_{\mathbf{Z}} \leq 2\varepsilon \| h \|_{\mathbf{Z}} + \varepsilon$ pentru orice $|t - s| < \delta_{\varepsilon, h, s}$. Rezultă concluzia.

Spațiul funcțiilor $G : J \rightarrow L(I_{\mathbf{E}_H}^z, I_{L(U, H)}^z)$ cu proprietatea $G(X) \in C_s(J, I_{L(U, H)}^z)$ pentru orice $X \in C_s(J, I_{\mathbf{E}_H}^z)$ va fi notat $C_{ss}(J, L(I_{\mathbf{E}_H}^z, I_{L(U, H)}^z))$. Pentru subspațiul lui $C_{ss}(J, L(I_{\mathbf{E}_H}^z, I_{L(U, H)}^z))$ format din toate funcțiile G ce satisfac $\| G \|_J = \sup_{t \in J} \| G(t) \| < \infty$ folosim notația $C_{sb}(J, L(I_{\mathbf{E}_H}^z, I_{L(U, H)}^z))$. Dacă $G : J \rightarrow L(I_{\mathbf{E}_H}^z, I_{L(U, H)}^z)$ și $X : J \rightarrow I_{\mathbf{E}_H}^z$ atunci elementul $G(t)(X(t))$ va fi notat uneori $G(t, X(t))$. În cele ce urmează presupunem îndeplinită ipoteza

- (H1) $A \in C_b(\mathbf{R}_+, I_{L(H)}^z)$, $\Pi_1(t) \in C_{sb}(\mathbf{R}_+, L(I_{\mathbf{E}_H}^z))$

În acest articol studiem problema existenței soluțiilor de evoluție pentru următoarea clasă de ecuații diferențiale (3)

$$\begin{aligned} \frac{dX(t)}{dt} + L(t, X(t)) + \Pi_1(t, X(t)) + Q(t) &= 0, \\ X(T) = R \in I_{\mathbf{E}_H}^z, \end{aligned}$$

unde $Q \in C_s([0, T], I_{\mathbf{E}_H}^z)$, $R \in I_{\mathbf{E}_H}^z$ și

$$\begin{aligned} & \| (G(t) - G(s))h \|_{\mathbf{Z}} \leq \| G(t) - G_{n_\varepsilon}(t) \|_{\mathbf{Z}} \| h \|_{\mathbf{Z}} \\ & + \| G_{n_\varepsilon}(t)h - G_{n_\varepsilon}(s)h \|_{\mathbf{Z}} + \| G_{n_\varepsilon}(s) - G(s) \|_{\mathbf{Z}} \| h \|_{\mathbf{Z}} \\ & \leq 2\varepsilon \| h \|_{\mathbf{Z}} + \| G_{n_\varepsilon}(t)h - G_{n_\varepsilon}(s)h \|_{\mathbf{Z}}. \end{aligned}$$

Since $G_{n_\varepsilon} \in C_s([0, T], I_{L(H, V)}^z)$, it follows easy that there is $\delta_{\varepsilon, h, s} > 0$ such that $\| G_{n_\varepsilon}(t)h - G_{n_\varepsilon}(s)h \|_{\mathbf{Z}} < \varepsilon$ for $|t - s| < \delta_{\varepsilon, h, s}$. Now it is clear that $\| (G(t) - G(s))h \|_{\mathbf{Z}} \leq 2\varepsilon \| h \|_{\mathbf{Z}} + \varepsilon$ for $|t - s| < \delta_{\varepsilon, h, s}$. The conclusion follows.

The space of all mappings $G : J \rightarrow L(I_{\mathbf{E}_H}^z, I_{L(U, H)}^z)$ with the property $G(X) \in C_s(J, I_{L(U, H)}^z)$ for all $X \in C_s(J, I_{\mathbf{E}_H}^z)$ will be denoted by $C_{ss}(J, L(I_{\mathbf{E}_H}^z, I_{L(U, H)}^z))$. The subspace of $C_{ss}(J, L(I_{\mathbf{E}_H}^z, I_{L(U, H)}^z))$ formed by all mappings G satisfying $\| G \|_J = \sup_{t \in J} \| G(t) \| < \infty$ we shall use the notation $C_{sb}(J, L(I_{\mathbf{E}_H}^z, I_{L(U, H)}^z))$. If $G : J \rightarrow L(I_{\mathbf{E}_H}^z, I_{L(U, H)}^z)$ and $X : J \rightarrow I_{\mathbf{E}_H}^z$ we will often use the short notation $G(t, X(t))$ for the elements $G(t)(X(t))$.

In the sequel we assume the following hypothesis

- (H1) $A \in C_b(\mathbf{R}_+, I_{L(H)}^z)$, $\Pi_1(t) \in C_{sb}(\mathbf{R}_+, L(I_{\mathbf{E}_H}^z))$

The goal of this paper is to study the problem of existence of mild solutions for the following class of differential equations (3)

$$\begin{aligned} \frac{dX(t)}{dt} + L(t, X(t)) + \Pi_1(t, X(t)) + Q(t) &= 0, \\ X(T) = R \in I_{\mathbf{E}_H}^z, \end{aligned}$$

where $Q \in C_s([0, T], I_{\mathbf{E}_H}^z)$, $R \in I_{\mathbf{E}_H}^z$ and $L(t)(X) = A(t)^{*1}X + XA(t)$. The equations

$L(t)(X) = A(t)^{[*]}X + XA(t)$. Particularizând ecuațiile de tipul (3), pe care le numim ecuații Lyapunov generalizate, putem obține multe din ecuațiile Lyapunov ce apar în studiul problemelor de stabilitate a ecuațiilor diferențiale liniare stochastice (EDLS).

De exemplu, în cazul în care $\sum_{j \in \mathbf{Z}, i \neq j} q_{ij} = 0$,

$q_{ij} \in \mathbf{R}_+$ pentru $i \neq j$ și $A_k \in C_b(\mathbf{R}_+, I_{\mathbf{E}_H}^z)$, $B_k \in C_b(\mathbf{R}_+, I_{L(U,H)}^z)$, $k = \overline{0}, r \in \mathbf{N}^*$ definim

$$A(t, i) = A_0(t, i) + \frac{q_{ii}}{2} I_H,$$

$$\Pi_1(t, X)(i) = \sum_{k=1}^r A_k^*(t, i)X(i)A_k(t, i) + \sum_{j \in \mathbf{Z}, i \neq j} q_{ij}X(j)$$

pentru orice $i \in \mathbf{Z}$, $t \in \mathbf{R}_+$ și obținem ecuația Lyapunov din [2] ce este asociată EDLS finit dimensionale cu zgomot multiplicativ și perturbații Markov. Dacă $\mathbf{z} = \{1\}$, ecuația Lyapunov este un caz particular al ecuațiilor din [5], [6].

2. REZULTATUL PINCIPAL

Fie $\Delta = \{(t, s), 0 \leq s \leq t\} \subset \mathbf{R}^2$ și pentru orice $T > 0$, fie

$$\Delta_T = \{(t, s), 0 \leq s \leq t \leq T\} \subset \mathbf{R}^2.$$

Dacă E este un spațiu Banach, atunci familia $\{U(t, s)\}_{(t, s) \in \Delta(T)} \subset L(E)$, se numește

operator de evoluție dacă și numai dacă

a) $(t, s) \rightarrow U(t, s)x$ este continuu pentru orice $x \in E$ și

b) $U(s, s) = I$, $U(t, s)U(s, r) = U(t, r)$, pentru orice $0 \leq r \leq s \leq t \leq T$ [4].

Un *operator tare de evoluție* (a se vedea Definiția 4.2 din [3]) este un operator de evoluție $U(t, s)$ pentru care există o familie de operatori liniari închiși, dens definiți $A(t)$, $t \geq 0$, cu domeniul $D(A(t))$ astfel încât

s₁) $U(t, s) : D(A(s)) \rightarrow D(A(t))$ pentru $t > s$

s₂) $\frac{\partial U(t, s)x}{\partial t} = A(t)U(t, s)x$ pentru orice $x \in D(A(s))$ și toți $t > s \geq 0$.

of type (3), which we called generalized Lyapunov equations, include as special cases many of the Lyapunov equations involved in stability problems for linear stochastic differential equations (LSDEs).

For example, in the case when

$$\sum_{j \in \mathbf{Z}, i \neq j} q_{ij} = 0, \quad q_{ij} \in \mathbf{R}_+ \text{ for } i \neq j \text{ and}$$

$A_k \in C_b(\mathbf{R}_+, I_{\mathbf{E}_H}^z)$, $B_k \in C_b(\mathbf{R}_+, I_{L(U,H)}^z)$, $k = \overline{0}, r \in \mathbf{N}^*$ we define

$$A(t, i) = A_0(t, i) + \frac{q_{ii}}{2} I_H,$$

$$\Pi_1(t, X)(i) = \sum_{k=1}^r A_k^*(t, i)X(i)A_k(t, i) + \sum_{j \in \mathbf{Z}, i \neq j} q_{ij}X(j)$$

For all $i \in \mathbf{Z}$, $t \in \mathbf{R}_+$ and we recover the Lyapunov equation from [2] associated with finite dimensional LSDEs with multiplicative noise and Markovian switches. If $\mathbf{z} = \{1\}$, the Lyapunov equation is a special case of the ones in [5], [6].

2. MAIN RESULTS

Let $\Delta = \{(t, s), 0 \leq s \leq t\} \subset \mathbf{R}^2$ and for any $T > 0$, let $\Delta_T = \{(t, s), 0 \leq s \leq t \leq T\} \subset \mathbf{R}^2$.

If E is a Banach space, then a family $\{U(t, s)\}_{(t, s) \in \Delta(T)} \subset L(E)$, is called an *evolution operator* (system) iff

a) $(t, s) \rightarrow U(t, s)x$ is continuous for any $x \in E$ and

b) $U(s, s) = I$, $U(t, s)U(s, r) = U(t, r)$, for all $0 \leq r \leq s \leq t \leq T$ [4].

A *strong evolution operator* (see Definition 4.2 in [3]) is an evolution operator $U(t, s)$ for which there is a closed linear and densely defined operator $A(t)$, $t \geq 0$, with domain $D(A(t))$ such that

s₁) $U(t, s) : D(A(s)) \rightarrow D(A(t))$ for $t > s$

s₂) $\frac{\partial U(t, s)x}{\partial t} = A(t)U(t, s)x$ for every $x \in D(A(s))$ and all $t > s \geq 0$.

In this case we say that the family $A(t)$, $t \geq 0$ generates the strong evolution operator $U(t, s)$.

În acest caz spunem că familia $A(t)$, $t \geq 0$ generează operatorul tare de evoluție $U(t, s)$. Operatorul de evoluție $U(t, s)$ se numește *operator aproape tare de evoluție* dacă satisface condițiile (s_1) și (s_2) numai pentru aproape toți $t \geq s$.

Fie $B^\infty(\mathbf{R}_+, L(H))$ spațiul tuturor funcțiilor tare măsurabile $f : \mathbf{R}_+ \rightarrow L(H)$ [7] cu proprietatea că $\text{esssup}_{0 \leq t \leq T} \|f(t)\| < \infty$ pentru orice $T > 0$ și fie A familia definită de ipoteza (H1). Atunci, pentru orice $i \in \mathbf{Z}$, $A(\cdot, i) \in C_s(\mathbf{R}_+, L(H))$ și $A^*(\cdot, i) \in B^\infty(\mathbf{R}_+, L(H))$. Este cunoscut faptul că $A(\cdot, i)$ (respectiv $A^*(\cdot, i)$) generează un operator de evoluție tare (respectiv aproape tare) $\{U(t, s; i), (t, s) \in \Delta\}$ (respectiv $\{V(t, s; i), (t, s) \in \Delta\}$) pe H (a se vedea Lema 3 din [5]).

Folosind metoda standard se poate arăta că:

- $u_1)$ $\|U(t, s; i)\| \leq e^{\lambda(t-s)}, \|U(t, s; i) - I\| \leq \lambda e^{\lambda T}(t-s)$ pentru orice $i \in \mathbf{Z}$, unde $\lambda = \sup_{t \in \mathbf{R}_+} \|A(t)\|_{\mathbf{Z}}$;
- $u_2)$ $(t, s) \rightarrow U(t, s; i)$ este $\|\cdot\|$ -continuu pe Δ , uniform în raport cu $i \in \mathbf{Z}$;
- $u_3)$ $U(t, s; i)$ este tare diferentțiabil în a doua variabilă și pentru orice $i \in \mathbf{Z}, x \in H$ avem $\frac{\partial U(t, s; i)x}{\partial s} = -U(t, s; i)A(s, i)x$;
- $u_4)$ $U^{-1}(t, s; i)$ există pentru orice $(t, s) \in \Delta$ și $i \in \mathbf{Z}$ și $U^{-1}(t, s; i) = U(s, t; i)$ [1].

Acum, pentru orice $t \in \mathbf{R}_+$ și $(t, s) \in \Delta$, asociem lui $A(t)$ următorii operatori liniari:

$$\begin{aligned} L(t)(X) &= A(t)^{[*]}X + XA(t), \\ \Phi(t, s)(X) &= U(t, s)^{[*]}XU(t, s), X \in I_{\mathbf{E}_H}^z \end{aligned}$$

Este ușor de văzut că $L(t), \Phi(t, s) \in L(I_{\mathbf{E}_H}^z)$. În plus, din proprietățile lui $U(t, s; i), i \in \mathbf{Z}$, deducem că:

$$f_1) \Phi(t, t) = I_{I_{\mathbf{E}_H}^z};$$

The evolution operator $U(t, s)$ is called an *almost strong evolution operator* if it satisfies conditions (s_1) and (s_2) only for almost all $t \geq s$.

Let $B^\infty(\mathbf{R}_+, L(H))$ be the space of all strongly measurable mappings $f : \mathbf{R}_+ \rightarrow L(H)$ [7] such that $\text{esssup}_{0 \leq t \leq T} \|f(t)\| < \infty$ for all $T > 0$ and let A be the family defined by the hypothesis (H1). Then, for every $i \in \mathbf{Z}$, $A(\cdot, i) \in C_s(\mathbf{R}_+, L(H))$ and $A^*(\cdot, i) \in B^\infty(\mathbf{R}_+, L(H))$. It is known that $A(\cdot, i)$ (respectively $A^*(\cdot, i)$) generates a strong (respectively almost strong) evolution operator $\{U(t, s; i), (t, s) \in \Delta\}$ (respectively $\{V(t, s; i), (t, s) \in \Delta\}$) on H (see Lemma 3 in [5]).

By a standard way it can be proved that:

- $u_1)$ $\|U(t, s; i)\| \leq e^{\lambda(t-s)}, \|U(t, s; i) - I\| \leq \lambda e^{\lambda T}(t-s)$ for all $i \in \mathbf{Z}$, where $\lambda = \sup_{t \in \mathbf{R}_+} \|A(t)\|_{\mathbf{Z}}$;
- $u_2)$ $(t, s) \rightarrow U(t, s; i)$ is $\|\cdot\|$ -continuous on Δ , uniformly with respect to $i \in \mathbf{Z}$;
- $u_3)$ $U(t, s; i)$ is strongly differentiable in the second variable and for all $i \in \mathbf{Z}, x \in H$ we have $\frac{\partial U(t, s; i)x}{\partial s} = -U(t, s; i)A(s, i)x$;
- $u_4)$ $U^{-1}(t, s; i)$ exists for all $(t, s) \in \Delta$ and $i \in \mathbf{Z}$ and $U^{-1}(t, s; i) = U(s, t; i)$ [1].

Now, for all $t \in \mathbf{R}_+$ and $(t, s) \in \Delta$, we associate with $A(t)$ the following linear operators:

$$\begin{aligned} L(t)(X) &= A(t)^{[*]}X + XA(t), \\ \Phi(t, s)(X) &= U(t, s)^{[*]}XU(t, s), X \in I_{\mathbf{E}_H}^z \end{aligned}$$

It is easy to see that $L(t), \Phi(t, s) \in L(I_{\mathbf{E}_H}^z)$. Moreover, from the properties of $U(t, s; i), i \in \mathbf{Z}$, we know that:

$$f_1) \Phi(t, t) = I_{I_{\mathbf{E}_H}^z};$$

$$f_2) \Phi(r, s)\Phi(t, r) = \Phi(t, s) \quad \text{for all}$$

$f_2)$ $\Phi(r,s)\Phi(t,r) = \Phi(t,s)$ pentru orice $0 \leq s \leq r \leq t$;

$f_3)$ $(t,s) \rightarrow \Phi(t,s)$ is $\|\cdot\|$ -continuu pe $\Delta_T, T > 0$;

$f_4)$ $\Phi(t,s)(\mathbb{K}_H^z) \subset \mathbb{K}_H^z$, adică $\Phi(t,s)$ este un operator pozitiv.

Deci $\Phi(t,s)$ este un operator de evoluție, pozitiv, pe care îl numim *evoluție pozitivă*. Deși nu putem arăta că $\Phi(t,s)$ este tare diferentiabil în t sau s pe $I_{\mathbb{E}_H}^z$, din (s_2) și (u_3) , deducem următoarea proprietate de diferentiabilitate pe componente a lui $\Phi(t,s)$:

$f_5)$ pentru orice $x, y \in H, X \in I_{\mathbb{E}_H}^z$ avem

$$\frac{\partial \Phi(t,s)(X)(i)x}{\partial s} = -L(s, \Phi(t,s)(X))(i)x$$

aproape peste tot pe $[0, t]$ și

$$\frac{\partial \langle \Phi(t,s)(X)(i)x, y \rangle}{\partial t} = \langle \Phi(t,s)(L(t,X))(i)x, y \rangle$$

pentru orice $s \leq t$.
Ecuției Lyapunov (3) îi asociem ecuația integrală

$$(4) \quad X(s)x = \Phi(T,s)(R)h + \int_s^T \Phi(r,s)(\Pi_1(r, X(r)) + Q(r))h dr, h \in I_H^z, s \leq T.$$

Prin soluție de evoluție pe $[0, T]$ a ecuației (3) înțelegem un element $X(s) = X(T, \cdot, R)$ al spațiului $C_s([0, T], I_{\mathbb{E}_H}^z)$ care satisface (4).

TEOREMA 1 a) În ipotezele de mai sus ecuația (4) are o soluție unică ce satisface ecuația integrală de mai jos

$$(5) \quad X(s)h = \Phi(t,s)(X(t))h + \int_s^t \Phi(r,s)(\Pi_1(r, X(r)) + Q(r))h dr,$$

pentru orice $s \leq t \leq T$ și $h \in I_H^z$.

b) Funcțiile $s \rightarrow X(T,s;R)$ și

$0 \leq s \leq r \leq t$;

$f_3)$ $(t,s) \rightarrow \Phi(t,s)$ is $\|\cdot\|$ -continuous on $\Delta_T, T > 0$;

$f_4)$ $\Phi(t,s)(\mathbb{K}_H^z) \subset \mathbb{K}_H^z$, i.e. $\Phi(t,s)$ is a positive operator.

Therefore $\Phi(t,s)$ is a positive evolution operator, which we call a *positive evolution*. Although we cannot prove that $\Phi(t,s)$ is strongly differentiable in t or s on $I_{\mathbb{E}_H}^z$, by (s_2) and (u_3) , we have the following componetwise differentiability of $\Phi(t,s)$:

$f_5)$ for all $x, y \in H, X \in I_{\mathbb{E}_H}^z$ we have

$$\frac{\partial \Phi(t,s)(X)(i)x}{\partial s} = -L(s, \Phi(t,s)(X))(i)x \quad \text{and}$$

a.e. on $[0, t]$

$$\frac{\partial \langle \Phi(t,s)(X)(i)x, y \rangle}{\partial t} = \langle \Phi(t,s)(L(t,X))(i)x, y \rangle,$$

for all $s \leq t$.

With the formal Lyapunov equation (3) we associate the integral equation

$$(4) \quad X(s)x = \Phi(T,s)(R)h + \int_s^T \Phi(r,s)(\Pi_1(r, X(r)) + Q(r))h dr, h \in I_H^z, s \leq T.$$

By a mild solution $X(s) = X(T, \cdot, R)$ on $[0, T]$ of (3) we mean an element of $C_s([0, T], I_{\mathbb{E}_H}^z)$ which satisfies (4).

THEOREM 1 a) Under the above hypotheses the equation (4) has a unique mild solution which also satisfies

$$(5) \quad X(s)h = \Phi(t,s)(X(t))h + \int_s^t \Phi(r,s)(\Pi_1(r, X(r)) + Q(r))h dr,$$

for all $s \leq t \leq T$ and $h \in I_H^z$.

b) The mappings $s \rightarrow X(T,s;R)$ and

$T \rightarrow X(T, s; R), 0 \leq s \leq T$ sunt $\|\cdot\|_Z$ continue, uniform în raport cu T și respectiv s .

DEMONSTRAȚIE. Din Lema 1 deducem că, pentru orice $\tau \in [0, T]$, $C_s([T - \tau, T], I_{E_H}^z)$ este spațiu Banach împreună cu norma $|G|_{T, \tau} = \sup_{s \in [T - \tau, T]} \|G(s)\|_Z$.

Pentru orice $X \in C_s([T - \tau, T], I_{E_H}^z)$, $h \in I_H^z$, definim

(6)

$$F(X)(s)h = \Phi(T, s)(R)h + \int_s^T \Phi(r, s)(\Pi_1(r, X(r)) + Q(r))h dr.$$

Vom arăta că F este bine definită. Din (H1) și (1), deducem că funcția

$$r \rightarrow U^{[*]}(r, s)[\Pi_1(r, X(r)) + Q(r)]U(r, s)h \in I_H^z$$

este continuă, deci Bochner măsurabilă, și mărginită pe $[T - \tau, T]$ pentru orice $X \in C_s([T - \tau, T], I_{E_H}^z)$. Rezultă că ea este Bochner integrabilă (a se vedea [7]) și integrala din (6) este bine definită. Pe de altă parte $s \rightarrow U^{[*]}(r, s)[\Pi_1(r, X(r)) + Q(r)]U(r, s)$ este $\|\cdot\|_Z$ - continuă, uniform în raport cu r , și de aici se deduce ușor că $F(X) \in C_s([T - \tau, T], I_{E_H}^z)$.

Acum vom arăta că F este o contracție pe $C_s([0, T], I_{E_H}^z)$. Pentru orice $X, Y \in C_s([T - \tau, T], I_{E_H}^z)$ și $s \in [T - \tau, T]$ avem

$$\begin{aligned} \|F(X)(s)h - F(Y)(s)h\|_Z &\leq \int_s^T \|\Phi(r, s)(\Pi_1(r, X(r) - Y(r)))h\|_Z dr \\ &\leq \int_s^T \|\Phi(r, s)\|_Z \|\Pi_1(r, X(r) - Y(r))\|_Z \|h\|_Z dr \leq \|\Pi_1\|_{R_+} \int_s^T e^{2\lambda(r-s)} \|X(r) - Y(r)\|_Z \|h\|_Z dr \\ &\leq e^{2\lambda T} \|\Pi_1\|_{R_+} \|X - Y\|_{T, \tau} \|h\|_Z (T - s) \end{aligned}$$

Deci există $M_T > 0$ depinzând de T astfel încât

$T \rightarrow X(T, s; R), 0 \leq s \leq T$ are $\|\cdot\|_Z$ continuous, uniformly with respect to T and s respectively.

PROOF. From Lemma 1 we deduce that, for any $\tau \in [0, T]$, $C_s([T - \tau, T], I_{E_H}^z)$ is a Banach space when endowed with the norm $|G|_{T, \tau} = \sup_{s \in [T - \tau, T]} \|G(s)\|_Z$.

For all $X \in C_s([T - \tau, T], I_{E_H}^z)$, $h \in I_H^z$, we define the mapping

(6)

$$F(X)(s)h = \Phi(T, s)(R)h + \int_s^T \Phi(r, s)(\Pi_1(r, X(r)) + Q(r))h dr.$$

Let us prove that F is well defined. From (H1) and (1), the function

$$r \rightarrow U^{[*]}(r, s)[\Pi_1(r, X(r)) + Q(r)]U(r, s)h \in I_H^z$$

is continuous (hence Bochner measurable) and bounded on $[T - \tau, T]$ for any $X \in C_s([T - \tau, T], I_{E_H}^z)$. Therefore it is Bochner integrable (see [7]) and the integral from (6) exists. On the other hand $s \rightarrow U^{[*]}(r, s)[\Pi_1(r, X(r)) + Q(r)]U(r, s)$ is $\|\cdot\|_Z$ continuous, uniformly with respect to r , and we deduce easily that $F(X) \in C_s([T - \tau, T], I_{E_H}^z)$.

Now we show that F is a contraction on $C_s([0, T], I_{E_H}^z)$. For any $X, Y \in C_s([T - \tau, T], I_{E_H}^z)$ and $s \in [T - \tau, T]$ we have

Therefore there is M_T depending on T such that

$\|F(X)(s) - F(Y)(s)\| \leq M_T |X - Y|_{T,\tau} (T - s)$
 pentru orice $s \in [T - \tau, T]$. Rezultă că
 $|F(X) - F(Y)|_{T,\tau} \leq M_T |X - Y|_{T,\tau} \tau$. Pentru τ
 cu proprietatea $\tau M_T < 1$ funcția F este o
 contracție.

Aplicând teorema de punct fix a lui Banach, deducem că ecuația (4) are o unică soluție de evoluție X_0 pe $[T - \tau, T]$. Un calcul direct arată că X_0 satisface (5) pe $[T - \tau, T]$. Înlocuind T și R cu $T - \tau$ și respectiv $X(T - \tau)$, se poate arăta că (4) are o unică soluție de evoluție X_1 pe $[T - 2\tau, T - \tau]$. Ținând cont de (5) și de rezultatele de mai sus, deduce că funcția

$$X_{01}(s) = \begin{cases} X_0(s), s \in [T - \tau, T] \\ X_1(s), s \in [T - 2\tau, T - \tau] \end{cases},$$

este unica soluție de evoluție a ecuației (4) în $C_s([T - 2\tau, T], I_{\mathbb{E}_H}^z)$. (Aceasta deoarece soluția de evoluție (unică) a lui (4), pe $[T - 3\tau/2, T - \tau/2]$, ce satisface condiția $X(T - \tau/2) = X_0(T - \tau/2)$ coincide cu X_0 pe $[T - \tau, T - \tau/2]$ și cu X_1 pe $[T - 3\tau/2, T - \tau]$.) Repetând raționamentul se obține o soluție de evoluție a ecuației (4) pe $[0, T]$ ce satisface (5). Din unicitatea soluției de evoluție a ecuației (4) pe $[0, T]$ rezultă concluzia. Pentru a demonstra prima parte a afirmației b), observăm că dacă $s > s_0$ avem

$$\begin{aligned} \|(X(s) - X(s_0))\|_z &\leq \|\Phi(T, s) - \Phi(T, s_0)\| \|R\|_z + \\ &+ \int_s^T \|\Phi(r, s) - \Phi(r, s_0)\| \left(\|\Pi_1\|_{R_+} |X|_T + |Q|_T \right) dr \\ &+ \int_{s_0}^s \|\Phi(r, s_0)\| \left(\|\Pi_1\|_{R_+} |X|_T + |Q|_T \right) dr. \end{aligned}$$

Aplicând f_3) obținem concluzia. Cazul $s < s_0$ precum și ultima parte a afirmației b) se demonstrează asemănător.

$\|F(X)(s) - F(Y)(s)\| \leq M_T |X - Y|_{T,\tau} (T - s)$
 for all $s \in [T - \tau, T]$. It follows that
 $|F(X) - F(Y)|_{T,\tau} \leq M_T |X - Y|_{T,\tau} \tau$. For τ
 such that $\tau M_T < 1$ the mapping F is a
 contraction.

Applying the Banach fixed point theorem, we deduce that equation (4) has a unique mild solution X_0 on $[T - \tau, T]$. A direct computation shows that X_0 verifies (5) on $[T - \tau, T]$. Replacing T and R with $T - \tau$ and $X(T - \tau)$, respectively, it can be proved that (4) has a unique mild solution X_1 on $[T - 2\tau, T - \tau]$. In view of (5) and the above results, the mapping

$$X_{01}(s) = \begin{cases} X_0(s), s \in [T - \tau, T] \\ X_1(s), s \in [T - 2\tau, T - \tau] \end{cases},$$

is the unique mild solution of (4) in $C_s([T - 2\tau, T], I_{\mathbb{E}_H}^z)$. (This is because the unique solution of (4) on $[T - 3\tau/2, T - \tau/2]$ satisfying $X(T - \tau/2) = X_0(T - \tau/2)$ coincides with X_0 on $[T - \tau, T - \tau/2]$ and with X_1 on $[T - 3\tau/2, T - \tau]$.) Repeating the procedure we get a unique solution of (4) on $[0, T]$ which also satisfies (5). For the first part of statement b), we see that if $s > s_0$ we have

Applying f_3) we get the conclusion. The case $s < s_0$ and the last part of b) follows similarly.

BIBLIOGRAFIE

- [1] J. Appell, A. Kalitvin, P. Zabrejko, *Partial Integral Operators and Integro-Differential Equations*, Pure And Applied Mathematics, Marcel Dekker, Inc., 2000.
- [2] V. Dragan, T. Morozan, *Criteria for exponential stability of linear differential equations with positive evolution on ordered Banach spaces*, IMA Journal of Mathematical Control and Information, (2010), 1-41, doi:10.1093/imamci/dnq013.
- [3] W. Grecksch, C. Tudor, *Stochastic Evolution Equations, A Hilbert Space Approach* Math. Res. Vol 75, Akademik Verlag, 1995.
- [4] A. Pazy, *Semigroups of Linear Operators și Applications to Partial Differential Equations*, Applied Mathematical Sciences 44, Springer-Verlag, Berlin, New -York, 1983.
- [5] V. M. Ungureanu, *Uniform exponential stability și uniform observability for time-varying linear stochastic systems*, Operator Theory: Advances și Applications, Birkhauser Verlag Basel, vol. 153(2005), 287-306.
- [6] V. M. Ungureanu, *Optimal control of linear stochastic evolution equations in Hilbert spaces și uniform observability*, Czechoslovak Mathematical Journal, vol. 59(2), 317-342, 2009.
- [7] K. Yosida, *Functional Analysis*, Springer Verlag, 1980.

REFERENCES

- [1] J. Appell, A. Kalitvin, P. Zabrejko, *Partial Integral Operators and Integro-Differential Equations*, Pure And Applied Mathematics, Marcel Dekker, Inc., 2000.
- [2] V. Dragan, T. Morozan, *Criteria for exponential stability of linear differential equations with positive evolution on ordered Banach spaces*, IMA Journal of Mathematical Control and Information, (2010), 1-41, doi:10.1093/imamci/dnq013.
- [3] W. Grecksch, C. Tudor, *Stochastic Evolution Equations, A Hilbert Space Approach* Math. Res. Vol 75, Akademik Verlag, 1995.
- [4] A. Pazy, *Semigroups of Linear Operators and Applications to Partial Differential Equations*, Applied Mathematical Sciences 44, Springer-Verlag, Berlin, New -York, 1983.
- [5] V. M. Ungureanu, *Uniform exponential stability and uniform observability for time-varying linear stochastic systems*, Operator Theory: Advances and Applications, Birkhauser Verlag Basel, vol. 153(2005), 287-306.
- [6] V. M. Ungureanu, *Optimal control of linear stochastic evolution equations in Hilbert spaces and uniform observability*, Czechoslovak Mathematical Journal, vol. 59(2), 317-342, 2009.
- [7] K. Yosida, *Functional Analysis*, Springer Verlag, 1980.